

Andrei Viorel IUGAN

CODUL PENAL CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

*Minute de practică neunitară. Decizii ale Curții Constituționale.
Recursuri în interesul legii. Hotărâri prealabile*

Ediția a IV-a, revăzută și adăugită

**Universul Juridic
București
-2025-**

Cuprins

CODUL PENAL DIN 2009 (LEGEA NR. 286/2009)	5
PARTEA I. PARTEA GENERALĂ	5
Titlul I. Legea penală și limitele ei de aplicare	5
Capitolul I. Principii generale.....	5
Capitolul II. Aplicarea legii penale.....	5
<i>Secțiunea 1. Aplicarea legii penale în timp</i>	5
<i>Secțiunea 2. Aplicarea legii penale în spațiu</i>	11
Titlul II. Infrațiunea	13
Capitolul I. Dispoziții generale.....	13
Capitolul II. Cauzele justificative.....	14
Capitolul III. Cauzele de neimputabilitate.....	15
Capitolul IV. Tentativa.....	16
Capitolul V. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni.....	17
Capitolul VI. Autorul și participanții.....	27
Titlul III. Pedepsele	28
Capitolul I. Categoriile pedepselor.....	28
Capitolul II. Pedepsele principale.....	29
<i>Secțiunea 1. Detențiunea pe viață</i>	29
<i>Secțiunea 2. Închisoarea</i>	30
<i>Secțiunea 3. Amenda</i>	30
Capitolul III. Pedepsa accesorie și pedepsele complementare.....	33
<i>Secțiunea 1. Pedepsa accesorie</i>	33
<i>Secțiunea 2. Pedepsele complementare</i>	34
Capitolul IV. Calculul duratei pedepselor.....	37
Capitolul V. Individualizarea pedepselor.....	39
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	39
<i>Secțiunea 2. Circumstanțele atenuante și circumstanțele agravante</i>	39
<i>Secțiunea 3. Renunțarea la aplicarea pedepsei</i>	43
<i>Secțiunea 4. Amânarea aplicării pedepsei</i>	44
<i>Secțiunea 5. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere</i>	49
<i>Secțiunea 6. Liberarea condiționată</i>	57
Titlul IV. Măsurile de siguranță	63
Capitolul I. Dispoziții generale.....	63
Capitolul II. Regimul măsurilor de siguranță.....	63
Titlul V. Minoritatea	68
Capitolul I. Regimul răspunderii penale a minorului.....	68
Capitolul II. Regimul măsurilor educative neprivative de libertate.....	70
Capitolul III. Regimul măsurilor educative privative de libertate.....	72
Capitolul IV. Dispoziții comune.....	75
Titlul VI. Răspunderea penală a persoanei juridice	78
Capitolul I. Dispoziții generale.....	78
Capitolul II. Regimul pedepselor complementare aplicate persoanei juridice.....	79
Capitolul III. Dispoziții comune.....	81

Titlul VII. Cauzele care înlătură răspunderea penală	82
Titlul VIII. Cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei	90
Titlul IX. Cauzele care înlătură consecințele condamnării	92
Titlul X. Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală	96
PARTEA II. PARTEA SPECIALĂ	100
Titlul I. Infracțiuni contra persoanei	100
Capitolul I. Infracțiuni contra vieții.....	100
Capitolul II. Infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății.....	102
Capitolul III. Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie.....	105
Capitolul IV. Agresiuni asupra fătului.....	105
Capitolul V. Infracțiuni privind obligația de asistență a celor în primejdie	106
Capitolul VI. Infracțiuni contra libertății persoanei	107
Capitolul VII. Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile	108
Capitolul VIII. Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale	112
Capitolul IX. Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private	120
Titlul II. Infracțiuni contra patrimoniului	122
Capitolul I. Furtul	122
Capitolul II. Tâlhăria și pirateria	125
Capitolul III. Infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii.....	127
Capitolul IV. Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	130
Capitolul V. Distrugerea și tulburarea de posesie	132
Capitolul VI. Infracțiuni care au produs consecințe deosebit de grave	133
Titlul III. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat	133
Capitolul I. Infracțiuni contra autorității	133
Capitolul II. Infracțiuni privind frontiera de stat	135
Titlul IV. Infracțiuni contra înfăptuirii justiției	136
Titlul V. Infracțiuni de corupție și de serviciu	146
Capitolul I. Infracțiuni de corupție	146
Capitolul II. Infracțiuni de serviciu.....	148
Titlul VI. Infracțiuni de fals	153
Capitolul I. Falsificarea de monede, timbre sau de alte valori	153
Capitolul II. Falsificarea instrumentelor de autentificare sau de marcă	155
Capitolul III. Falsuri în înscrisuri	156
Titlul VII. Infracțiuni contra siguranței publice	159
Capitolul I. Infracțiuni contra siguranței circulației pe căile ferate	159
Capitolul II. Infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice	160
Capitolul III. Nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive.....	169
Capitolul IV. Infracțiuni privitoare la regimul stabilit pentru alte activități reglementate de lege.....	171
Capitolul V. Infracțiuni contra sănătății publice.....	172
Capitolul VI. Infracțiuni contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice	175

Titlul VIII. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	177
Capitolul I. Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice.....	177
Capitolul II. Infracțiuni contra familiei.....	181
Capitolul III. Infracțiuni contra libertății religioase și respectului datorat persoanelor decedate	184
Titlul IX. Infracțiuni electorale	185
Titlul X. Infracțiuni contra securității naționale	186
Titlul XI. Infracțiuni contra capacității de luptă a forțelor armate	190
Capitolul I. Infracțiuni săvârșite de militari	190
Capitolul II. Infracțiuni săvârșite de militari sau de civili.....	193
Titlul XII. Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război	194
Capitolul I. Infracțiuni de genocid și contra umanității	194
Capitolul II. Infracțiuni de război	196
Titlul XIII. Dispoziții finale	199
CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ DIN 2010 (LEGEA NR. 135/2010)	200
PARTEA GENERALĂ	200
Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale	200
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal	205
Capitolul I. Acțiunea penală.....	205
Capitolul II. Acțiunea civilă	207
Titlul III. Participanții în procesul penal	213
Capitolul I. Dispoziții generale	213
Capitolul II. Competența organelor judiciare	214
<i>Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești</i>	214
<i>Secțiunea 2. Competența teritorială a instanțelor judecătorești</i>	217
<i>Secțiunea 3. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești</i>	218
<i>Secțiunea 4. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară</i>	223
<i>Secțiunea 5. Organele de urmărire penală și competența acestora</i>	224
<i>Secțiunea 6. Incompatibilitatea și strămutarea</i>	230
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora	243
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia.....	244
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia.....	245
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia	246
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea	247
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	252
Capitolul I. Reguli generale	252
Capitolul II. Audierea persoanelor.....	256
<i>Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor</i>	256
<i>Secțiunea 2. Audierea suspectului sau a inculpatului</i>	256
<i>Secțiunea 3. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente</i>	258

<i>Secțiunea 4. Audierea martorilor</i>	260
<i>Secțiunea 5. Protecția martorilor</i>	265
Subsecțiunea 1. Protecția martorilor amenințați	265
Subsecțiunea 2. Protecția martorilor vulnerabili	268
<i>Secțiunea 6. Confruntarea</i>	268
Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor	268
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare	270
Capitolul V. Conservarea datelor informatice	294
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri	295
<i>Secțiunea 1. Percheziția domiciliară</i>	296
<i>Secțiunea 2. Alte forme de percheziție</i>	301
<i>Secțiunea 3. Ridicarea de obiecte și înscrisuri</i>	304
Capitolul VII. Expertiza și constatarea	305
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea	321
Capitolul IX. Fotografierea și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane	322
Capitolul X. Mijloace materiale de probă	322
Capitolul XI. Înscrisurile	324
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale	326
Capitolul I. Măsurile preventive	326
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	326
<i>Secțiunea 2. Reținerea</i>	335
<i>Secțiunea 3. Controlul judiciar</i>	337
<i>Secțiunea 4. Controlul judiciar pe cauțiune</i>	343
<i>Secțiunea 5. Arestul la domiciliu</i>	344
<i>Secțiunea 6. Arestarea preventivă</i>	348
<i>Secțiunea 7. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive</i>	360
<i>Secțiunea 8. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor</i>	364
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical	366
<i>Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical</i>	366
<i>Secțiunea 2. Internarea medicală provizorie</i>	368
<i>Secțiunea 3. Dispoziții privind expertizele medico-legale psihiatrice</i>	359
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii	370
Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune	382
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere	382
Capitolul II. Termenele	390
Capitolul III. Cheltuielile judiciare	391
Capitolul IV. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite	397

Capitolul V. Nulitățile	398
Capitolul VI. Amenda judiciară	400
PARTEA SPECIALĂ	402
Titlul I. Urmărirea penală	402
Capitolul I. Dispoziții generale	402
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală	403
<i>Secțiunea 1. Reglementări generale</i>	403
<i>Secțiunea 2. Plângerea prealabilă</i>	406
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	407
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale	409
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale</i>	409
<i>Secțiunea 2. Suspendarea urmăririi penale</i>	413
<i>Secțiunea 3. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală</i>	414
<i>Secțiunea 4. Terminarea urmăririi penale</i>	419
<i>Secțiunea 5. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror</i>	420
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	421
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	423
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	426
Titlul II. Camera preliminară	433
Titlul III. Judecata	444
Capitolul I. Dispoziții generale	444
Capitolul II. Judecata în primă instanță	454
<i>Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor</i>	454
<i>Secțiunea 2. Deliberarea și hotărârea instanței</i>	464
Capitolul III. Apelul	477
Capitolul III ¹ . Contestația	486
Capitolul IV	487
Capitolul V. Căile extraordinare de atac	487
<i>Secțiunea 1. Contestația în anulare</i>	487
<i>Secțiunea 2. Recursul în casație</i>	491
<i>Secțiunea 3. Revizuirea</i>	496
<i>Secțiunea 4. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate</i>	504
Capitolul VI. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	507
<i>Secțiunea 1. Recursul în interesul legii</i>	507
<i>Secțiunea 2. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept</i>	509
Titlul IV. Proceduri speciale	511
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției	511
Capitolul I ¹ . Contestația privind durata procesului penal	517
Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	520

Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori	525
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire	533
Capitolul V. Procedura reabilitării	535
Capitolul VI. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri	538
Capitolul VII. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare.....	541
Capitolul VIII. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală	542
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	542
<i>Secțiunea 2. Recunoașterea unor acte judiciare străine</i>	542
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării.....	542
Titlul V. Executarea hotărârilor penale.....	545
Capitolul I. Dispoziții generale	545
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor	547
<i>Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale</i>	547
<i>Secțiunea 2. Punerea în executare a pedepselor complementare</i>	551
<i>Secțiunea 3. Punerea în executare a măsurilor de siguranță</i>	552
<i>Secțiunea 4. Punerea în executare a altor dispoziții</i>	555
<i>Secțiunea 5. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat</i>	556
<i>Secțiunea 6. Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre</i>	556
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea	558
<i>Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la aplicarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei</i>	558
<i>Secțiunea 1¹. Schimbări în executarea unor hotărâri</i>	558
<i>Secțiunea 2. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i>	563
<i>Secțiunea 3. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață</i>	565
<i>Secțiunea 4. Înălțurarea sau modificarea pedepsei</i>	566
Capitolul IV. Dispoziții comune	567
Titlul VI. Dispoziții finale.....	573

CODUL PENAL DIN 2009 (LEGEA NR. 286/2009)

PARTEA I PARTEA GENERALĂ

Titlul I Legea penală și limitele ei de aplicare

Capitolul I Principii generale

Art. 1: Legalitatea incriminării

- (1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.
- (2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită.

Art. 2: Legalitatea sancțiunilor de drept penal

- (1) Legea penală prevede pedepsele aplicabile și măsurile educative ce se pot lua față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, precum și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală.
- (2) Nu se poate aplica o pedeapsă ori nu se poate lua o măsură educativă sau o măsură de siguranță dacă aceasta nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită.
- (3) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată în afara limitelor generale ale acestora.

Capitolul II Aplicarea legii penale

Secțiunea 1 Aplicarea legii penale în timp

Art. 3: Activitatea legii penale

Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare.

Art. 4: Aplicarea legii penale de dezincriminare

Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi.

Curtea Constituțională

Soluția legislativă cuprinsă în art. 4 C. pen., care nu asimilează efectele unei decizii a Curții Constituționale, prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare cu cele ale unei legi penale de dezincriminare, este neconstituțională (Decizia nr. 651/2018, M. Of. nr. 1083 din 20 decembrie 2018).

ICCJ – Dezlegarea unor chestiuni de drept

În interpretarea dispozițiilor art. 4 C. pen., succesiunea de acte normative cu privire la prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 3283/2012; art. 202 pct. 8 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal; Ordinul ministrului delegat pentru ape, păduri și piscicultură nr. 76/2014 și Ordinul ministrului delegat pentru ape, păduri și piscicultură nr. 118/2014) nu a avut ca efect imposibilitatea stabilirii acestui preț și, pe cale de consecință, nu a condus la dezincriminarea *in concreto* a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 108 din Legea nr. 46/2008, și de furt de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 110 din Legea nr. 46/2008 (Decizia nr. 6/2015, M. Of. nr. 257 din 17 aprilie 2015).

În situația unei infracțiuni de înșelăciune comise sub imperiul Codului penal din 1969, care a produs un prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei, modificarea noțiunii de consecințe deosebit de grave în Codul penal nu produce efectele prevăzute de art. 4 C. pen. și nici pe cele prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și nu conduce la dezincriminarea infracțiunii de înșelăciune (Decizia nr. 30/2015, M. Of. nr. 14 din 8 ianuarie 2016).

Infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 184 alin. (2) teza I [fapta a avut vreuna dintre urmările prevăzute de art. 182 alin. (1)] și alin. (4) C. pen. din 1969, în ipoteza în care fapta a produs o vătămare ce a necesitat între 11 și 90 de zile de îngrijiri medicale și nu îndeplinește una dintre condițiile impuse de alin. (1) al art. 196 C. pen., este dezincriminată începând cu data de 1 februarie 2014 (Decizia nr. 8/201,8 M. Of. nr. 539 din 28 iunie 2018).

Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial pentru o persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale intră sub incidența Deciziei Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015, fiind dezincriminată, indiferent de data îndeplinirii actului ori a participării la luarea deciziei și indiferent de data raporturilor comerciale (Decizia nr. 6/2017, M. Of., Partea I nr. 284 din 24/04/2017).

În ipoteza în care, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, infracțiunea care intră în scopul grupului organizat a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, respectiv condiția tipicității (Decizia nr. 10/2015, M. Of. nr. 389 din 4 iunie 2015).

În aplicarea dispozițiilor art. 371 C. pen., în cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice, pentru existența infracțiunii, violențele, amenințările sau atingerile grave aduse demnității nu trebuie să fie comise împotriva mai multor persoane, fiind suficient ca violențele, amenințările ori atingerile grave aduse demnității, care tulbură ordinea și liniștea publică, să fie săvârșite, în public, împotriva unei persoane. În ipoteza în care violențele, amenințările sau atingerile grave aduse demnității persoanei, care tulbură